

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 20 december 2006

Mål nr

Ö 999-04

KLAGANDE

SC

MOTPART

Skatteverket

171 94 Solna

SAKEN

Kostnadsersättning till konkursförvaltare

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 16 februari 2004 i mål Ö 9719-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

SC har yrkat att Högsta domstolen skall fastställa tingsrättens beslut.

Skatteverket har bestritt ändring.

Konkursförvaltarkollegiernas förening har yttrat sig.

SKÄL

Fråga i målet är huruvida kostnader för dels en försäkring av boets egendom, dels transport och destruktion av miljöfarligt avfall är konkurskostnader och huruvida konkursförvaltaren till den del han har betalat kostnaderna av egna medel därmed är berättigad till ersättning för utgifterna.

I 14 kap. 1 § konkurslagen anges genom en uppräkningsvad vad som avses med konkurskostnader i konkurslagens mening. I första stycket 1 nämns arvode och kostnadsersättning till förvaltaren. Sådan kostnadsersättning skall avse direkta utlägg eller de särskilda kostnader som konkursförvaltaren har inom uppdraget. Som exempel på kostnadsersättning av detta slag har i förarbetena nämnts utlägg för resor och kostnader för arkivering av gäldenärens redovisningshandlingar (se prop.1986/87:90 s. 374). I rättspraxis har kostnader för telefaxsändningar, porto och fotokopior ansetts som sådana kostnader (NJA 1996 s. 618 och 794).

Enligt 14 kap. 2 § konkurslagen gäller att konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet har ådragit sig samt att konkurskostnaderna, i den mån de inte kan tas ut ur boet, skall betalas av staten, om inte något annat följer av bestämmelsen i 3 § vari föreskrivs ett begränsat betalningsansvar för den som ansökt om konkurs när konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §.

I 14 kap. 18 § första stycket konkurslagen föreskrivs att, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt gäller och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del av arvodet till bl.a. förvaltaren som avser egendomen i fråga skall fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling. Vidare anges i tredje stycket att med arvode som sägs i första stycket jämföras vid tillämpning av paragrafen konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen. Dessa kostnader utgör alltså inte konkurskostnader i den mening som avses i 14 kap. konkurslagen i övrigt. Detta gäller även om förvaltaren har förskottat kostnaderna av egna medel. (Se NJA 1999 s. 358.)

Till kostnader för vård av egendom bör hänföras sådana kostnader som syftar till att förhindra värdeminskning såsom kostnader för försäkring (se Welamson, Konkursrätt s. 630; jfr prop. 2004/05:35 s. 36). Detsamma gäller kostnader för omhändertagande av avfall och sanering av en fastighet.

Uppräkningen av konkurskostnader i 14 kap. 1 § konkurslagen är uttömmande (jfr prop. 1986/87:90 s. 373). För det fall kostnaderna i målet för omhändertagande av miljöfarligt avfall skulle utgöra konkurskostnader skulle detta innebära att det genom praxis indirekt införs ett generellt ansvar för staten för kostnader för sanering av fastigheter och byggnader. En sådan långtgående förändring får det anses ankomma på lagstiftaren att vidta. Överväganden i detta ämne har också numera aviserats (se prop. 2004/05:35 s. 25 ff.).

Oavsett om en konkursförvaltare har valt att driva konkursgäldenärens verksamhet vi dare eller inte, är konkursboet i vissa avseenden att bedöma som

verksamhetsutövare enligt miljöbalken. Detta gäller även när ingen verksamhet i egentlig mening bedrivs, om boet förvarar och har rådighet över miljöfarligt avfall (se Bengtsson m.fl., Miljöbalken, En kommentar s. 9:6 och Miljööverdomstolens dom MÖD 2002:16).

SC har till stöd för sin ståndpunkt hänvisat till att de kostnader som uppkommit för hantering av det miljöfarliga avfallet grundas på en skyldighet som direkt följer av lag och att en konkursförvaltare vid straffansvar är skyldig att ombesörja denna hantering.

I förevarande fall har SC inte fortsatt konkursgäldenärens verksamhet. Skyldigheten för en konkursförvaltare att se till att det miljöfarliga avfallet omhändertas kan i ett sådant fall inte sträcka sig längre än konkursboets förmåga att bekosta omhändertagandet, såvida inte bidrag till kostnaderna kan utverkas från annat håll. Det kan inte antas vara avsett att konkursförvaltaren, som en av det allmänna utsedd förtroendeman, skulle vara skyldig att bekosta omhändertagande av konkursboets miljöfarliga avfall med egna medel. En sådan ordning ter sig så orimlig att miljöbalkens straffrättsliga bestämmelser inte kan vara tillämpliga på en underlåtenhet från förvaltarens sida att själv betala kostnaderna för det miljöfarliga avfallsets omhändertagande (jfr Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten 1976, s. 408, och Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001 s. 291). Straffbestämmelserna i miljöbalken kan således inte åberopas som skäl för att i strid med vad som avsetts i konkurslagens regler betrakta sådana kostnader som konkurskostnader.

På motsvarande sätt får anses gälla att en konkursförvaltare inte, som SC gjort gällande, kan drabbas av skadeståndsansvar för att han underlåtit att betala kostnader för försäkring av boets egendom med egna medel.

På grund av det anförda skall överklagandet lämnas utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander, Blomstrand,
Lundius (referent) och Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Kvarnsjö